

УДК 657

JEL Classification: M21, M41

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).273-283](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).273-283)

О.С. Роева, асп.

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Розвиток управлінського обліку запасів в інформаційному забезпеченні інноваційної діяльності

В статті висвітлено підходи щодо трактування сутності управлінського обліку, його сприйняття, розуміння та призначення, визначено зміст управлінського обліку запасів. Обґрунтовано авторський підхід до формування концепції управлінського обліку запасів в системі інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю. Доведено доцільність формування інформаційного масиву даних системи управлінського обліку запасів та подальшого його використання для складання управлінської звітності на основі даних, що акумульовані системою бухгалтерського обліку. Наведено схему організації управлінського обліку запасів на основі трансформації даних бухгалтерського обліку. Запропоновано критерії класифікації запасів в системі управлінського обліку та підходи щодо побудови аналітичних рахунків обліку запасів різного рівня деталізації, що спрямовано на забезпечення інформаційних потреб менеджменту в процесі провадження інноваційної діяльності на підприємстві.

запаси, інноваційна діяльність, інформація, управлінський облік, бухгалтерський облік, облік запасів, класифікація запасів, аналітичні рахунки

О.С. Роева, асп.

Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Украина

Развитие управленческого учета запасов в информационном обеспечении инновационной деятельности

В статье освещены подходы к трактовке сущности управленческого учета, его восприятия, понимания и назначения, определено содержание управленческого учета запасов. Обоснован авторский подход к формированию концепции управленческого учета запасов в системе информационного обеспечения управления инновационной деятельностью. Доказана целесообразность формирования информационного массива данных системы управленческого учета запасов и дальнейшего его использования для составления управленческой отчетности на основе данных, аккумулированных системой бухгалтерского учета. Приведена схема организации управленческого учета запасов на основе трансформации данных бухгалтерского учета. Предложены критерии классификации запасов в системе управленческого учета и подходы к построению аналитических счетов учета запасов различного уровня детализации, что направлено на обеспечение информационных потребностей менеджмента в процессе осуществления инновационной деятельности на предприятии.

запасы, инновационная деятельность, информация, управленческий учет, бухгалтерский учет, учет запасов, классификация запасов, аналитические счета

Постановка проблеми. Ефективне провадження інноваційної діяльності базується на функціонуванні дієвої системи управління такою діяльністю. В свою чергу, обґрунтованість, правильність і своєчасність прийняття відповідних управлінських рішень залежить від якості, повноти, достовірності та актуальності інформації, що надходить в управлінську систему, оскільки, як зазначається в науковій літературі, і з чим ми погоджуємося, «інформація – це головний елемент будь-якої з функцій управління» [4].

Інформація є одним із основних ресурсів забезпечення ефективного провадження інноваційної діяльності підприємства, оскільки саме від наявної інформації залежить прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, визначення мети і завдань поточної та стратегічної діяльності підприємства та координація дій підрозділів, спрямованих на досягнення визначених цілей і завдань.

Забезпечення системи управління підприємством необхідною інформацією в значній мірі залежить від рівня організації та прийнятої методології бухгалтерського обліку на підприємстві, оскільки бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [10]. Отже, лише на підставі даних бухгалтерського обліку можливо встановити тенденції і закономірності розвитку інноваційної діяльності на підприємстві та розробити оптимальні управлінські рішення задля забезпечення її ефективності.

Здебільшого, інформація, що орієнтована на управління діяльністю підприємства, у тому числі інноваційною, формується в системі управлінського обліку. Саме на такому аспекті сприйняття управлінського обліку акцентує увагу Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», розуміючи під управлінським обліком систему збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [10].

Це пояснюється тим, що саме управлінський облік завдяки врахуванню технічних і технологічних особливостей виробничих процесів підприємства, його внутрішньовиробничих відносин, наявних ресурсів і фінансових можливостей та спроможністю оперативно реагувати на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства спрямований на задоволення потреб менеджменту в отриманні своєчасної, повної, корисної та точної інформації.

Інформація управлінського обліку служить основою для формування ділової політики підприємства, розроблення стратегічних, тактичних та оперативних цілей і завдань; планування й керування господарською діяльністю; проведення фінансово-економічних розрахунків та реалізації концепції контролінгу. Будь-яке підприємство може вибрати пріоритетні завдання і, орієнтуючись на них, впровадити свою систему управлінського обліку [13].

Важливе значення в системі забезпечення ефективної інноваційної діяльності підприємства належить управлінському обліку запасів, оскільки саме запаси виступають одним з основних економічних ресурсів діяльності, а інформація про запаси, яка формується в системі управлінського обліку впливає на результати та ефективність функціонування як підприємства в цілому так і можливості подальшого розширення та активізації його інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і прикладні проблеми формування системи управлінського обліку досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких: П. Атамас [1], А. Аткінсон [16], С. Голов [2], К. Друрі [3], Р. Ентоні [15], П. Іванюта [6], Л. Нападовська [8], В. Сопко [11], Н. Ткаченко [12], Ч. Хорнгрен [14], М. Шилз [17], та інші. Водночас, малодослідженими залишаються питання побудови системи управлінського обліку запасів в інформаційному забезпеченні інноваційної діяльності, спрямованої на формування і надання управлінському персоналу інформації про надходження, рух, списання та збереження запасів (включаючи поточне та стратегічне управління, планування і контроль), забезпечення оптимального використання запасів в процесі інноваційної діяльності.

Постановка завдання. Завданнями даної статті є: визначення змісту управлінського обліку та його специфічних ознак в контексті обліку запасів; формування концепції управлінського обліку запасів в системі управління інноваційною діяльністю підприємства; визначення порядку організації управлінського обліку запасів на основі трансформації даних бухгалтерського обліку; обґрунтування підходів щодо класифікації запасів в системі управлінського обліку та побудови аналітичних рахунків обліку запасів різного рівня деталізації.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні у вітчизняній науковій літературі триває дискусія відносно визначення сутності поняття «управлінський облік», в той час як більшість західних дослідників підтримують твердження про те, що управлінський облік представляє собою процес підготовки інформації, необхідної керівництву для управління.

Так, Американська асоціація бухгалтерів трактує управлінський облік як процес ідентифікації інформації, обчислення й оцінки показників та надання даних користувачам для вироблення, обґрунтування та прийняття рішень [14].

Ч. Хорнгрен і Дж. Фостер наголошують на тому, що управлінський облік – це ідентифікація, вимірювання, збір, систематизація, аналіз, розкладання, інтерпретація та передача інформації, необхідної для управління будь-якими об'єктами [14, с. 8].

Р. Ентоні та Дж. Ріс управлінський облік розуміють як процес, що забезпечує управлінський апарат організації інформацією, яка використовується для планування, особистого управління і контролю за діяльністю організації. Цей процес включає виявлення, вимірювання, збирання, аналіз, підготовку, інтерпретацію, передачу і приймання інформації, необхідної управлінському апарату для виконання його функцій [15, с. 269].

На думку К. Друрі, призначення управлінського обліку – це підготовка інформації для внутрішніх менеджерів задля допомоги їм в процесі прийняття вірних управлінських рішень [3].

На відміну від зарубіжних дослідників, деякі вітчизняні науковці зміст управлінського обліку розкривають як процес виробничого обліку і калькулювання [6], фінансового обліку витрат і доходів діяльності підприємства [11, с. 361].

С. Голов розкриває зміст управлінського обліку як процес виявлення, зміни, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю в середині організації і для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів [2, с. 17]. Схожої думки, під час трактування сутності управлінського обліку, дотримується П. Атамас, розуміючи його як процес виявлення, вимірювання, збирання, нагромадження, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі облікової інформації, яка використовується управлінським персоналом всередині підприємства при прийнятті управлінських рішень та для забезпечення ефективного використання ресурсів [1, с. 5].

На думку Н. Ткаченко, «управлінський облік - це сукупність методів, процедур, які забезпечують підготовку і надання інформації для планування, контролю та прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством, установою, організацією» [12].

Як зазначає Л. Нападовська «управлінський облік можна охарактеризувати як інтегровану систему підготовки й забезпечення різних видів управління інтерпретованою відповідним чином інформацією для ефективного планування, контролю та прийняття управлінських рішень» [8].

Враховуючи наявні в науковій літературі та нормативних актах підходи щодо трактування й розуміння сутності управлінського обліку, вважаємо, що управлінський облік представляє собою систему збору, аналізу, узагальнення й подання інформації про діяльність підприємства та його структурних підрозділів управлінському персоналу з метою забезпечення ефективного управління підприємством, прийняття правильних та обґрунтованих поточних, стратегічних і тактичних рішень, а також планування подальшого розвитку підприємства.

Таким чином необхідність ведення управлінського обліку на підприємстві зумовлюється потребою своєчасного забезпечення керівництва підприємства

відповідною кількісною, якісною, фактичною, прогновною та іншою інформацією.

Застосування традиційних методів бухгалтерського обліку і контролю не завжди дозволяє в повному обсязі врахувати і забезпечувати вимоги сучасної управлінської системи. Отже, управлінський облік виступає основою інформаційного забезпечення ефективного провадження фінансово-господарської діяльності підприємства. Відмінною характеристикою даного виду обліку є його орієнтованість на інформаційні потреби менеджменту конкретного підприємства. В контексті цього вважаємо, що інформація, яка формується в системі управлінського обліку запасів, дозволяє найбільш повно відобразити технологічні і економічні особливості використання запасів в процесі інноваційної діяльності, здійснювати контроль за їх збереженням і економним витрачанням.

Управлінський облік охоплює всю систему формування і використання інформації про надходження, використання і списання запасів як для управління підприємством в цілому, так і його інноваційною діяльністю, включаючи стратегічне управління, планування і контроль, забезпечення оптимального використання запасів.

Метою управлінського обліку запасів в інформаційному забезпеченні інноваційної діяльності є задоволення потреб користувачів управлінської звітності в об'єктивній плановій, фактичній та прогнозній інформації про запаси задля забезпечення можливостей прийняття обґрунтованих управлінських рішень в процесі провадження інноваційної діяльності. Реалізація означеної мети вбачається можливою через вирішення наступних завдань:

- збір даних про запаси, їх фіксування в первинних документах;
- аналіз зібраної інформації;
- щоденний моніторинг усіх показників, що пов'язані із наявністю, рухом та списанням запасів, коригування відхилень;
- планування, прогнозування та оцінка потреби в запасах;
- надання деталізованої та конкретизованої інформації керівництву щодо наявності, руху та списання запасів;
- розробка та подання на розгляд найбільш раціональних рішень, що стосуються управління запасами;
- складання управлінської звітності по запасам.

Окреслені мета і завдання управлінського обліку запасів дають змогу визначити такі його функції: забезпечення всіх рівнів управління інформацією про запаси, необхідною для поточного планування, контролю і прийняття оперативних управлінських рішень задля ефективного провадження інноваційної діяльності; оперативний контроль та оцінка наявності і руху запасів, результатів інноваційної діяльності структурних підрозділів підприємства; формування інформації про запаси для внутрішнього зв'язку між різними рівнями управління; перспективне планування потреби в запасах на основі аналізу й оцінки фактичних результатів інноваційної діяльності.

Система управлінського обліку запасів інтерпретує облікові дані в управлінську інформацію, тим самим пов'язуючи процес управління інноваційною діяльністю підприємства з обліковим процесом. Інструментарій управлінського обліку запасів залежить від спрямованості інформації на потреби відповідного рівня управління.

Все вище означене дозволяє сформувати концепцію управлінського обліку запасів, що забезпечує прийняття управлінських рішень в процесі інноваційної діяльності (рис. 1).

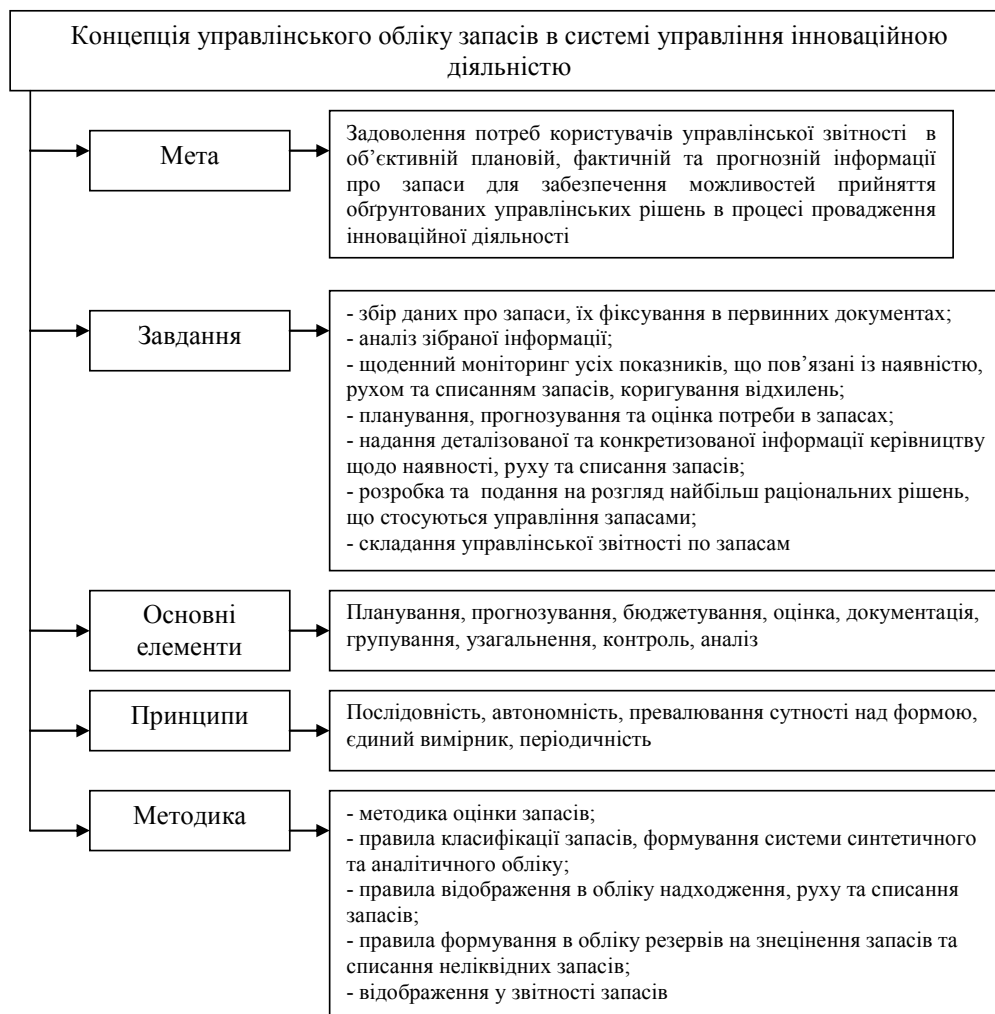

Рисунок 1 – Концепція управлінського обліку запасів в системі управління інноваційною діяльністю

Джерело: побудовано автором

Відділам та структурним підрозділам підприємства, які несуть відповідальність за організацію і ведення управлінського обліку важливо розуміти, що коректно функціонувати такий облік (в тому числі облік запасів) буде тільки в тому випадку, якщо налагоджена ефективна взаємодія між бухгалтерським та управлінським обліком, оскільки бухгалтерський облік виступає в якості первинного обліку, який реєструє факти господарського життя підприємства. Інформація, яка відображена у системі бухгалтерського обліку є основою для формування даних управлінського обліку та складання управлінської звітності.

Організація процесу отримання інформації в системі бухгалтерського обліку задля подальшої її інтеграції в систему управлінського обліку має ряд позитивних моментів:

- немає необхідності подвійного обліку інформації про фінансово-господарську діяльність в бухгалтерському обліку та в управлінському обліку, що дозволяє зекономити витрати на персонал, скоротити зайвий документообіг;
- не виникають розбіжності між даними управлінського та бухгалтерського обліку;
- з'являється можливість створення єдиного інформаційного простору в

результаті формування зведених даних фінансової та управлінської звітності, що здійснюється бухгалтерією, й даних оперативного обліку, що ведеться іншими управлінськими службами та структурними підрозділами;

- не потрібно вкладати значні кошти в автоматизацію управлінського обліку.

Інтеграція бухгалтерського та управлінського обліку має на меті організацію аналітичних рахунків і записів на рахунках бухгалтерського обліку таким чином, щоб забезпечити необхідною інформацією управлінський облік.

Аналітика такої системи повинна бути достатньою для:

- зіставлення фактичних показників із запланованими, тобто узгоджуватися з підсистемою планування (бюджетування);
- проведення аналізу та прийняття управлінських рішень, тобто відповідати прийнятим підприємством методам управління і аналізу.

Схема організації управлінського обліку на основі трансформації даних бухгалтерського обліку наведена на рис. 2.

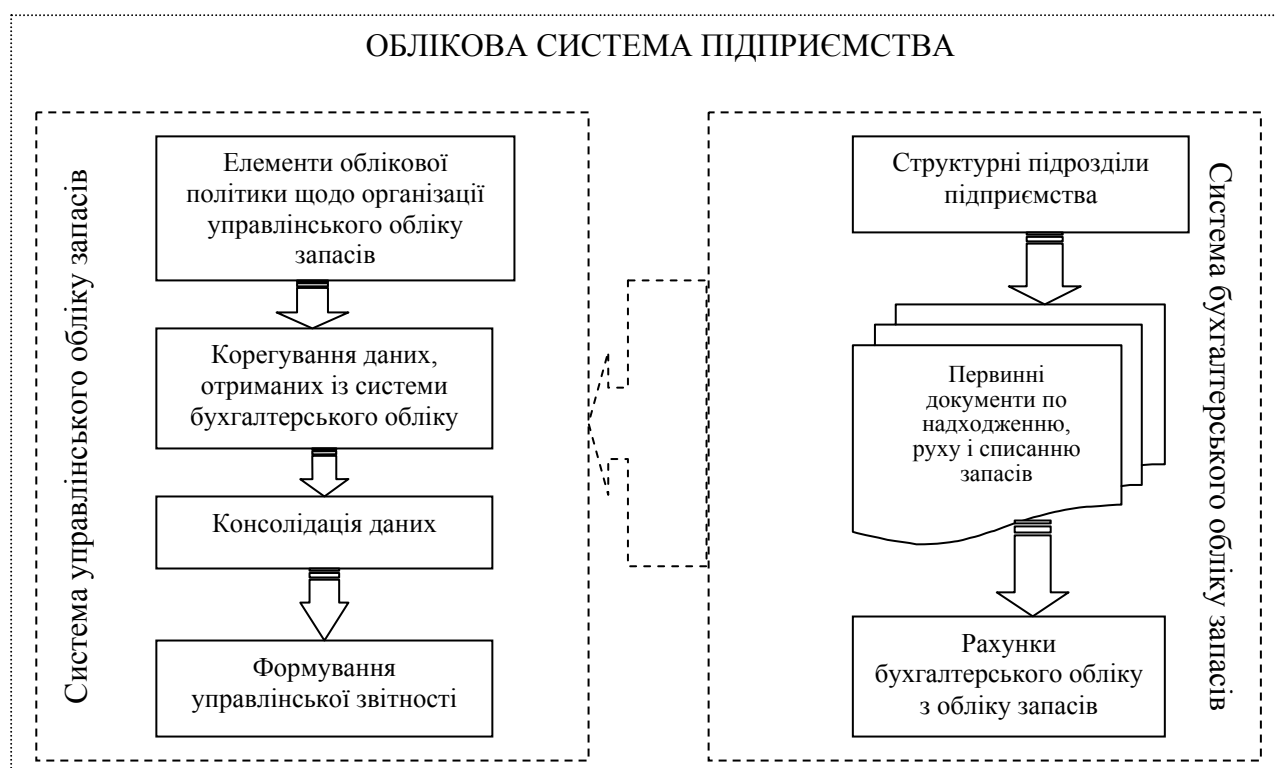

Рисунок 2 – Організація управлінського обліку запасів на основі трансформації даних бухгалтерського обліку

Джерело: побудовано автором.

Для того, щоб звіти, призначені для управлінського персоналу, відображали достовірну інформацію про наявність та рух запасів в процесі інноваційної діяльності та забезпечували необхідний ступінь деталізації, потрібно, щоб запаси були об'єднані в певні групи.

Зокрема, підприємство може обрати будь-який з наступних варіантів класифікації запасів:

1. Відповідно до місця запасів у виробничому циклі. У даній класифікації запаси можуть поділятися на такі групи: сировина і матеріали, незавершене виробництво, готова продукція та малоцінні швидкозношувальні предмети.

2. Залежно від номенклатури запасів. При виборі цього варіанту підприємство буде класифікувати запаси окремо по кожній одиниці номенклатури. Застосування такого варіанта виправдовує себе, якщо підприємству потрібно отримати максимальну ступінь деталізації за будь-яким окремим найменуванням запасів.

3. Відповідно до визначених на підприємстві центрів відповідальності. Застосування такого варіанта класифікації дозволить підприємству зрозуміти, які запаси і в якій кількості потрібні для діяльності кожного підрозділу (при цьому не тільки виробничого, а й інших).

4. Залежно від ролі, яку конкретні запаси відіграють в процесі провадження інноваційної діяльності, для окремих підрозділів підприємства або для підприємства в цілому. У контексті такої класифікації виділяються: стратегічно важливі для підприємства запаси; стандартні запаси (які не відіграють ключову роль в процесі інноваційної діяльності); малозначимі запаси.

5. За центрами витрат. Застосування зазначеного варіанта класифікації дозволяє визначити розподіл запасів на підприємстві за їх місцезнаходженням (територіальний розподіл запасів). Наприклад, можуть бути виділені запаси, які розміщені на загальних складах підприємства (склад - центр витрат), на складах конкретних виробничих підрозділів тощо.

Ґрунтуючись на нормах П(С)БО 9 [5] і описаних вище варіантах класифікації запасів, підприємство на власний розсуд, виходячи із потреб менеджменту, відкриває аналітичні рахунки до окремих синтетичних рахунків обліку запасів.

Зокрема, сировина і матеріали, відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій обліковується на рахунок 201 [7; 9].

До даного рахунку підприємство, з урахуванням потреб менеджменту, може відкривати декілька аналітичних рахунків 2-го, 3-го і 4-го порядку.

Здійснювати класифікацію запасів на аналітичних рахунках різного рівня потрібно в залежності від управлінських цілей такого обліку. Але в загальному вигляді вважаємо за можливе запропонувати такий порядок обліку.

Рахунки 1-го порядку, доцільно виділяти відповідно до номенклатурної градації сировини і матеріалів (наприклад, рахунок 201-СМ, де СМ - номенклатурний вид сировини і матеріалів).

Далі для більш системної деталізації, аналітичні рахунки 2-го порядку слід формувати на основі групування запасів за центрами відповідальності. Тобто буде виділятися, наприклад, рахунок обліку конкретної номенклатурної групи запасів, призначених для:

- виробничого підрозділу, який здійснює виробництво інноваційної продукції (рахунок 201-СМ-1);
- адміністративних потреб (рахунок 201-СМ-2) і т.д.

При формуванні в управлінських цілях аналітичних рахунків 3-го порядку слід здійснювати класифікацію запасів виходячи із їх ролі у виробничому процесі на підприємстві. Зокрема, тут можуть бути виділені рахунки з обліку запасів, споживання яких в процесі провадження інноваційної діяльності на підприємстві є:

- стандартним (рахунок 201-СМ-1-1);
- стратегічно важливим (рахунок 201-СМ-1-2).
- малозначимим (рахунок 201-СМ-1-3).

Рахунки 4-го порядку вважаємо за можливе формувати на основі існуючих на підприємстві центрів витрат (тобто, які відображають місцезнаходження (територіальну приналежність) запасів). А саме, можна виділити такі рахунки:

- сировина та матеріали, що знаходяться на складі 1 (рахунок 201-СМ-1-1-1);
- сировина та матеріали, що знаходяться на складі 2 (рахунок 201-СМ-1-1-2), і

т. д.

Рух запасів у виробничому циклі (а саме їх надходження у виробництво) відображається на рахунку 23.

Тому, саме в розрізі даного рахунку ведеться аналітика, яка може бути 4-х або 5-ти порядковою.

Аналітичні рахунки 1-го порядку в управлінських цілях по 23-му рахунку (як і в обліку за рахунком 201) слід вести в розрізі номенклатурних груп продукції, що виготовляється підприємством (наприклад, рахунок 23-ПР, де ПР - номенклатурне найменування продукції).

На рівні деталізації 2-го порядку аналітичні рахунки можуть бути сформовані в залежності від зон відповідальності. На виробництві такими зонами зазвичай виступають цехи. Тому для управлінського обліку запасів за рахунком 23 можуть бути створені такі рахунки 2-го порядку:

- рахунок для обліку запасів, які використані у виробництві цехом 1 (рахунок 23-ПР-1);
- рахунок для обліку запасів, які використані у виробництві цехом 2 (рахунок 23-ПР-2) і т. д.

Третій рівень деталізації доцільно проводити відповідно до ролі конкретних запасів у виробництві продукції, що має різну цінність для підприємства. А саме, даний рівень деталізації передбачає ведення управлінського обліку за такими рахунками 3-го порядку:

- запаси, які використовуються для виробництва інноваційної продукції (тобто продукції підвищеної, стратегічної значущості) (рахунок 23-ПР-1-1);
- запаси, які використовуються для виробництва продукції звичайної, стандартної значущості (рахунок 23-ПР-1-2), і т. д.

При виділенні рахунків 4-го рівня підприємству важливо розуміти, що центр відповідальності на виробництві буде збігатися з центром витрат (таким є цех). Однак деталізувати облік запасів на даному етапі все одно можливо. Для цього потрібно виділити в якості ознаки для групування конкретні виробничі операції. Тоді рахунки 4-го порядку будуть такими:

- запаси, які використовуються у виробництві цехом 1 на 1-й фазі виробництва (23-ПР-1-1-1);
- запаси, які використовуються цехом 1 на 2-й фазі виробництва (23-ПР-1-1-2), і т. д.

Можна також сформувати і 5-й рівень деталізації рахунків в розрізі елементів витрат. За допомогою такого рівня деталізації підприємство може визначити, скільки саме сировини і матеріалів припадає на виробництво певного виду продукції (з певним ступенем важливості) в одному з існуючих цехів та на конкретній фазі виробництва.

Наприклад, якщо субрахунок 5-го порядку призначений для обліку використаних сировини і матеріалів, то, відповідно, найменування рахунку 23-ПР-1-1-1-2 означатиме, що на ньому обліковуються сировина і матеріали, витрачені на виробництво інноваційної продукції номенклатури ПР підвищеної, стратегічної значущості цехом 1 на 2-й фазі виробництва.

Отже, для коректного відображення інформації про запаси в системі управлінського обліку слід, насамперед, правильно визначити базові класифікаційні ознаки, які будуть покладені в основу управлінської аналітики за такими рахунками, як 20 «Виробничі запаси», 23 «Виробництво» й надалі, в розрізі кожного із зазначених

рахунків, скласти перелік рівнів аналітики 1-5-го порядків. Саме такий підхід до організації управлінського обліку запасів здатний забезпечити формування повної та достовірної інформації про наявність та рух запасів в процесі провадження інноваційної діяльності на підприємстві з необхідним рівнем деталізації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Забезпечення ефективного управління інноваційною діяльністю підприємства базується на відповідному інформаційному забезпеченні, що формується в системі управлінського обліку, одне з визначальних місць в якому займає облік запасів. Обґрунтовано, що управлінський облік запасів в інформаційному забезпеченні інноваційної діяльності спрямований на задоволення потреб користувачів управлінської звітності в об'єктивній плановій, фактичній та прогнозній інформації про запаси задля забезпечення можливостей прийняття обґрунтованих управлінських рішень в процесі провадження інноваційної діяльності. Авторський підхід щодо формування системи управлінського обліку запасів ілюструє розроблена концепція управлінського обліку запасів в системі управління інноваційною діяльністю, яка визначає мету та основні завдання такого обліку, включає відповідні елементи, принципи та методику управлінського обліку запасів.

Доведено доцільність інтеграції вихідної інформації, яка сформована в системі бухгалтерського обліку запасів в систему управлінського обліку з подальшою її трансформацією відповідно до потреб менеджменту. Висвітлено підходи до класифікації запасів в системі управлінського обліку, які ґрунтуються на таких критеріях: визначені місця запасів у виробничому циклі; номенклатурі запасів; визначених центрах відповідальності, центрах витрат; ролі запасів в процесі інноваційної діяльності та уможливають побудову аналітичних рахунків по окремих синтетичних рахунках обліку запасів задля забезпечення необхідного ступеня деталізації інформації про запаси для потреб внутрішніх користувачів.

Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку форм управлінської звітності, яка призначена для розкриття інформації про наявність запасів, їх вартість, оцінку, норми витрачання на виробництво конкретної продукції, кількість витрачених запасів, їх залишки та потребу в запасах для забезпечення виконання планових показників виробництва інноваційної продукції.

Список літератури

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 440 с.
2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
3. Друри К. Управленческий и производственный учет : ученик. Москва : ЮНИТИ - ДАНА, 2002. 1071 с.
4. Економічний аналіз : навч. посіб. / Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбатюк М. І.; за ред. М. Г. Чумаченка. Київ: КНЕУ, 2001. 540 с.
5. Запаси : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку від 20 жовт. 1999 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 09.09.2020).
6. Іванюта П.В., Левченко З.М. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 12.09.2020).
8. Нападовська Л.В. Управлінський облік : підруч. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 648 с.
9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 07.09.2020).

10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14) (дата звернення: 09.09.2020).
11. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Київ : КНЕУ, 2006. 526 с.
12. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підруч. Київ: Алерта, 2011. 976 с.
13. Управленческий учет как составляющая часть единой учетной системы предприятия / под. ред. Т. К Киселева. Запорожье : Запорожский гос. центр научно-технической и экономической информации, 2004. 68 с.
14. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / пер. с англ., под ред. Я.В. Соколова. Москва : Финансы и статистика, 2000. 416 с.
15. Энтони Р., Рис Дж. Учёт: ситуации и примеры / пер. с англ., под ред. А.М. Петрачкова. Москва : Финансы и статистика, 1993. 450 с.
16. Atkinson A.A., Banker R.D., Kaplan R.S., Young S.M. Management Accounting. The Robert's Kaplan series in management. Prentice Hall. Inc. 1997. 750 p.
17. Shiels M. Management Accounting Change: Organizaional Causes and Individual Effects. Michigan State University. 2007. 37 p. URL: http://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/Visiting_Professor/tech_pres_management_accounting_change_organisational_causes_and_individual_effects_May07.pdf (дата звернення: 04.09.2020).

References

1. Atamas, P. I. (2006). *Upravlinskyi oblik [Managerial Accounting]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
2. Holov, S. F. (2007). *Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku [Accounting in Ukraine: analysis of the state and prospects of development]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
3. Druri, K. (2002). *Upravlencheskiy i proizvodstvennyy uchet [Management and production accounting]*. Moskva : YuNITI – DANA [in Russian].
4. Boliukh, M. A., Burchevskyi, V. Z., Horbatiuk, M. I. (2001). *Ekonomichnyi analiz [Economic analysis]*. M. H. Chumachenko (Ed.). Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
5. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku vid 20.10. 1999 № 9 «Zapasy» [Regulation (Standard) of accounting of October 20, 1999 № 9 «Inventories»]. (1999, 20 October) <http://zakon.rada.gov.ua>. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> [in Ukrainian].
6. Ivaniuta, P. V., Levchenko, Z. M. (2006). *Vnutrishnohospodarskyi (upravlinskyi) oblik u vyrobnychkykh pidrozdilakh silskohospodarskykh hospodariuiuchykh subiektiv [Internal (management) accounting in production units of agricultural economic entities]*. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
7. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11. 1999 № 291 «Instruktsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii» [Order of the Ministry of Finance of Ukraine of November 30, 1999 № 291 «Instruction on application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations»]. (1999, 30 November) <http://zakon.rada.gov.ua>. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> [in Ukrainian].
8. Napadovska, L. V. (2010). *Upravlinskyi oblik [Managerial Accounting]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t [in Ukrainian].
9. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11. 1999 № 291 «Plan rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii» [Chart of accounts for assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations]. (1999, 30 November) <http://zakon.rada.gov.ua>. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 №996-XIV «Pro buhgalterskij oblik ta finansovu zvitnist v Ukrayini» [The Law of Ukraine of July 16, 1999 №996-XIV «On accounting and financial reporting in Ukraine»]. (1999, 16 July) <http://zakon.rada.gov.ua>. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> [in Ukrainian].
11. Sopko, V.V. (2006). *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom [Accounting in enterprise management]*. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
12. Tkachenko, N.M. (2011). *Bukhhalterskyi finansovy oblik, opodatkuvannia i zvitnist [Accounting, financial accounting, taxation and reporting]*. Kyiv : Alerta [in Ukrainian].

13. Kyseleva, T. K. (Eds.). (2004). *Management accounting as part of a single accounting system of the enterprise*. Zaporozhye : Zaporozhskiy gos. tsentr nauchno-tekhnicheskoy i ekonomicheskoy informatsii [in Ukrainian].
14. Khorngren, Ch.T., & Foster, Dzh. (2000). *Accounting: management aspect*. Ya. V. Sokolova (Ed). Moskov : Finansy i statistika.
15. Entoni, R., & Ris, Dzh. (1993). *Accounting: situations and examples*. A.M. Petrachkova. (Ed). Moskov : Finansy i statistika.
16. Atkinson, A.A., Banker, R.D., Kaplan, R.S., & Young, S.M. (1997). *Management Accounting. The Robert's Kaplan series in management*. Prentice Hall. Inc. [in English].
17. Shiels, M. (2007). *Management Accounting Change: Organizational Causes and Individual Effects*. Michigan State University. Retrieved from http://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/VisitingProfessor/tech_pres_management_accounting_change_organisational_causes_and_individual_effects_May07.pdf (дата звернення: 04.09.2020). [in English].

Olha Roieva, Postgraduate

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Development of Management Accounting of Stocks in Information Support of Innovative Activity

The article is devoted to the research of organizational and methodical bases of construction of the administrative account of stocks and definition of its role in information maintenance of innovative activity.

Based on the study and systematization of scientific literature and regulations, it is established that management accounting is a system of collecting, analyzing, summarizing and presenting information about the activities of the enterprise and its structural units to management staff to ensure effective enterprise management, adoption of correct and reasonable current, strategic and tactical decisions, as well as planning for further development of the enterprise. It is substantiated that inventory management in information support of innovation is aimed at meeting the needs of users of management reporting in objective planning, actual and forecast information about inventories to ensure the ability to make informed management decisions in the process of innovation.

The concept of inventory management developed by the author in the innovation management system defines the purpose and main tasks of such accounting, includes the relevant elements, principles and methods of inventory management, which together forms the organizational and methodological foundations of inventory management.

The expediency of forming an information array of data of the management accounting system and its further use for compiling management reporting on the basis of data accumulated by the accounting system is proved. The scheme of organization of inventory management based on the transformation of accounting data is given.

Approaches to the classification of stocks in the management accounting system are highlighted, which substantiate the expediency of allocating the following classification groups of stocks: according to the place of stocks in the production cycle; depending on the nomenclature of stocks; in accordance with the centers of responsibility identified at the enterprise; depending on the role that specific stocks play in the process of innovation; by cost centers. Approaches to the construction of analytical accounts of inventory accounting of different levels of detail, which is aimed at ensuring the information needs of management in the process of conducting innovative activities at the enterprise re substantiated.

inventories, innovation, information, management accounting, accounting, inventory accounting, inventory classification, analytical accounts

Одержано (Received) 18.09.2020

Прорецензовано (Reviewed) 25.09.2020

Прийнято до друку (Approved) 21.12.2020